

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzük 'ün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Kezban KONUKÇU

İstanbul Milletvekili

Kültür ve Turizm Bakanı'nın dizi yapımcılarıyla gerçekleştirdiği toplantı sonucunda; yurt dışına satışı yapılan dizilere, Bakanlık ve Türkiye Turizm Geliştirme Ajansı (TGA) tarafından bölüm başına yaklaşık 33 bin dolar tutarında kamu desteği sağlanacağı kamuoyuna yansımıştır. Bu modelde dizi karakterlerinin ve anlatılarının, Türkiye'nin turizm tanıtım stratejisinin bir unsuru olarak kullanılacağı belirtilmektedir.

Bakanlığınızın sektörün asıl yükünü omuzlayan binlerce set emekçisinin taleplerini ve sendikalar tarafından sıklıkla dile getirilen yapısal sorunları görmezden gelen, kültür politikasının kamusal ve toplumsal bir hak olmaktan çıkaran "piyasa merkezli" bu yaklaşımı kültür alanını ekonomik getiri ve pazarlanabilirlik ölçütü üzerinden ele alındığını açıkça ortaya koymaktadır.

Son yıllarda televizyon ve dizi sektöründe yaşanan ekonomik daralma, reklam gelirlerindeki düşüş ve artan maliyetler gerekçe gösterilerek üretim hacmi daraltılmış; projeler büyük ölçüde uluslararası satış potansiyeline göre şekillendirilmiştir. Satılamayan yapımlar hızla yayından kaldırılmakta, sektör fiilen küresel piyasanın taleplerine göre şekillendirilmektedir. Bu tablo en ağır biçimde set emekçilerini vurmuş; set sayısının azalması, güvencesiz çalışma, 14-16 saate varan mesailer, sigorta sorunları ve işsizlik sorunları sektörde olağan hale gelmiştir. Buna karşın açıklanan destek modeli, kamu kaynağının doğrudan büyük yapım şirketlerine aktarılmasını öngörmekte; bu kaynağın emekçilerin çalışma koşullarına nasıl yansıtılacağına ilişkin herhangi bir bağlayıcı düzenleme içermemektedir.

Öte yandan güncel dizi içeriklerine bakıldığında; şiddetin ve mafyatik ilişkilerin normalleştirildiği, kadın karakterlerin çoğu zaman edilgen ya da cinselleştirilmiş temsillerle sunulduğu, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yeniden üreten anlatıların yaygınlaştığı görülmektedir. Kültürel üretimi turizm tanıtımının bir aracı haline getiren bir yaklaşımın, hangi tür içeriklerin önceliklendirileceği, toplumsal cinsiyet eşitliği, şiddetin teşviki, mafyatik yapıların yüceltilmesi gibi konularda bir ölçüt bulunup bulunmadığı, kültürel çeşitlilik, halkların ve inançların temsili, çocuk hakları ve kadın hakları açısından herhangi bir ilke belirlenip belirlenmediği, destek kararlarının hangi kurul ya da kriterler çerçevesinde verileceği yönünde herhangi bir açıklamada bulunulmamaktadır.

DİSK'e bağlı Sinema Emekçileri Sendikası (Sine-Sen) yaptığı açıklamalarda, kamu teşviklerinin zaten ticari başarı sağlamış projelere yönlendirilmesinin sektördeki eşitsizliği derinleştireceğini; kamusal kaynakların, hali hazırda yurt dışına satılmış projelere aktarılması yerine, set emekçilerinin haklarının güvence altına alınması, çalışma koşullarının iş hukuku gözetilerek yeniden düzenlenmesi, fazla mesai ücretlerinin güvence altına alınması, sendikal örgütlenmenin önündeki fiili engellerin kaldırılması ve istihdamın artırılması için kullanılması gerektiğini hatırlatarak ilgili bakanlıkları bu konuda sorumluluk almaya çağırılmışlardır.

Televizyon ve dizi sektöründe yaşanan asıl kriz; uluslararası satış performansı değil, setlerde ağır koşullar altında çalışan emekçilerin güvencesizliği ve artan işsizliğidir. Kültürel üretimi turizm tanıtımının bir aparatı haline getiren bu yaklaşım; emekçilerin hak mücadelesini görünmez kılmakta ve kamu bütçesini sermaye lehine yeniden dağıtmaktadır. Sine-Sen'in dile getirdiği talepler doğrultusunda güvenceli istihdam, insanca çalışma koşulları ve sendikal haklar güvence altına alınmadan yürütülecek hiçbir teşvik modeli, sektördeki eşitsizlikleri gidermeyecektir. Kamu bütçesi; eşitsizliği yeniden üreten bir piyasa düzenini değil, emeği ve toplumsal eşitliği güçlendirmelidir.

Bu bağlamda;

- 1- Bakanlığınızın dizi yapımcıları ile yaptığı toplantıda, sektördeki emek örgütlerinin ve meslek birliklerinin temsilcileriyle görüş ve önerileri alınmış mıdır?
- 2- Yurt dışına satılmış dizilere verilecek desteğin kriterleri nelerdir? Bakanlığın kültür politikası hangi temel ilkeler çerçevesinde yürütülmektedir?
- 3- "İhracat odaklılık" kriteri dışında, teşvik verilecek dizilerde toplumsal fayda, cinsiyet eşitliği ve şiddet karşıtlığı gibi etik normlar aranacak mıdır? Yoksa kültürel üretim,

öncelikle ekonomik getiri ve turizm stratejisi ekseninde Bakanlığınızca kamu tarafından desteklenmeye devam mı edilecektir?

- 4- Bakanlığınız, kamu kaynaklarını "star" oyuncuların yüksek kaşelerini ve büyük yapımcıların kâr marjlarını finanse etmek yerine; bağımsız sinemacıları, yerel kültürleri yansıtan projeleri ve set emekçilerinin sosyal haklarını korumayı neden öncelik listesine almamaktadır?
- 5- Sektördeki daralma nedeniyle artan işsizlik karşısında, bakanlığınız tarafından dizi emekçilerine yönelik doğrudan istihdam destekleri, sosyal güvence mekanizmaları, sendikal hakların güçlendirilmesi veya eğitim programları gibi önlemler alınması gündemde midir?
- 6- Yurt dışına satışı gerçekleşmiş dizilere bölüm başına yaklaşık 33 bin dolar tutarında kamu desteği verilmesi kararı, sektördeki yapısal sorunları (reklam gelirlerindeki azalma, set sayısındaki düşüş, işsizlik artışı) nasıl giderecektir?
- 7- Dizi karakterleri ve anlatılarının Türkiye'nin turizm tanıtım stratejisinin bir parçası olarak kullanılması politikası, dizi emekçilerinin çalışma koşullarını iyileştirecek, güvenceli istihdam sağlayacak mı yoksa yalnızca yapımcıların kar marjlarını mı artıracaktır? Kamusal kaynakların öncelikle emekçilerin haklarının güvence altına alınması ve çalışma koşullarının iş hukuku standartlarına uygun hale getirilmesi için kullanılması yönünde bir revizyon planı var mıdır?
- 8- Desteklenecek dizilerde toplumsal cinsiyet eşitliği, şiddetin ve mafyatik yapıların yüceltilmemesi, kültürel çoğulculuğun gözetilmesi gibi etik ve kamusal ölçütler belirlenecek midir?
- 9- Son 3 yılda, yurt dışına satılan dizilerin Türkiye'nin çok dilli ve çok kültürlü yapısını temsil etme oranı nedir? Bakanlığın bu konuda "tek tip kültür" dayatmasına karşı bir politikası mevcut mudur?
- 10- Bu politika kapsamında sağlanacak kamu desteklerinin toplam tutarı nedir ve bu kaynaklar hangi bütçe kalemlerinden karşılanacaktır? Desteklerin şeffaf bir şekilde dağıtılması, emekçi yararına kullanımının denetlenmesi ve sendika temsilcilerinin sürece dahil edilmesi için hangi mekanizmalar kurulmuştur?